TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. vasario 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Socialinė apsauga — Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 — Senatvės ir mirties draudimas — 46a straipsnio 3 dalies c punktas — Išmokų mokėjimas — Nacionalinės išmokų sutapties vengimo taisyklės — Leidžianti nukrypti nuostata — Savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo sąvoka — Nacionalinė pensija pagal privalomojo draudimo sistemą — Galimybė pateikus prašymą atsisakyti tam tikrą laikotarpį dalyvauti draudimo sistemoje — Kitos valstybės narės kompetentingos įstaigos pažymos reikšmė — Reglamentas (EB) Nr. 574/72 — 47 straipsnis“

Byloje C-114/13

dėl *arbeidshof te Antwerpen* (Belgija) 2013 m. kovo 4 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. kovo 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Theodora Hendrika Bouman

prieš

Rijksdienst voor Pensioenen

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger (pranešėja) ir F. Biltgen,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— T. Bouman, atstovaujamos *advocaat* W. van Ophuizen,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs ir L. Van den Broeck, padedamų *advocaat* T. Jansen,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. van Beek ir V. Kreuschitz,

susipažinęs su 2014 m. kovo 4 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: nyderlandų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 46, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3) ir iš dalies pakeisto 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1992/2006 (OL L 392, p. 1; toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 46 a straipsnio 3 dalies c punkto išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant T. Bouman ir *Rijksdienst voor Pensioenen* (Nacionalinė pensijų tarnyba, toliau – *Rijksdienst*) ginčą dėl pastarosios 1969 m. liepos 10 d. sprendimo, kuriuo T. Bouman skirta pensija netekus maitintojo ir nurodyta grąžinti nepagrįstai išmokėtas išmokas, peržiūros 2009 m.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Reglamento Nr. 1408/71 15 straipsnis „Savanoriško ar pasirinkto nuolatinio [Savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio] draudimo taisyklės“ suformuluotas taip:

„1. 13–14d straipsniai netaikomi savanoriškam draudimui ar pasirinktam nuolatiniam [savanoriškajam ar neprivalomajam tęstiniam] draudimui, jeigu vienos iš 4 straipsnyje nurodytų sričių atžvilgiu bet kurioje valstybėje narėje yra tik viena savanoriškojo draudimo sistema.“

2. Jeigu taikant dviejų ar daugiau valstybių narių teisės aktus draudimas sutampa:

— pagal privalomo [privalomojo] draudimo sistemą ir vieną ar daugiau savanoriškojo ar pasirinkto nuolatinio [savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio] draudimo sistemas, atitinkamam asmeniui taikoma tiktai privalomojo draudimo sistema;

— pagal dvi ar daugiau savanoriško ar pasirinkto nuolatinio [savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio] draudimo sistemas, atitinkamas asmuo gali prisijungti tik prie tos savanoriško ar pasirinkto nuolatinio [savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio] draudimo sistemos, kurią jis pasirinko.

3. Tačiau invalidumo, senatvės ir mirties (pensijų) atžvilgiu atitinkamas asmuo gali pasirinkti valstybės narės savanorišką ar neprivalomą nuolatinio [savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio] draudimo sistemą, net jeigu privalomas [privalomasis] draudimas jam taikomas pagal kitos valstybės narės teisės aktus, kiek tokį sutapimą aiškiai ar numanomai pripažįsta pirmoji valstybė narė.“

4 Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnyje, pavadintame „Bendrosios nuostatos dėl invalidumo, senatvės išmokų ar išmokų išlaikytiniams sumažinimo, sustabdymo ar nutraukimo pagal valstybių narių teisės aktus“, nustatyta:

„1. Šiame skyriuje tos pačios rūšies išmokų sutapimas turi tokią reikšmę: invalidumo, senatvės išmokų ir išmokų išlaikytiniams, apskaičiuotų arba išmokamų pagal to paties asmens įgytus draudimo ir (arba) gyvenimo laikotarpius, visiškas sutapimas.

2. Šiame skyriuje skirtingų rūšių išmokų sutapimas reiškia visišką sutapimą išmokų, kurios negali būti laikomos tos pačios rūšies išmokomis, kaip nurodyta 1 dalyje.

3. Taikant valstybės narės teisės aktų nuostatas dėl invalidumo, senatvės išmokų ar išmokų išlaikytiniams sumažinimo, jų mokėjimo sustabdymo ar nutraukimo joms sutapus su tos pačios rūšies arba skirtingomis išmokomis ar su kitomis pajamomis, galioja šios taisyklės:

a) į išmokas, įgytas pagal kitos valstybės narės teisės aktus arba į kitas pajamas, gautas kitoje valstybėje narėje, turi būti atsižvelgiama tik tuo atveju, jeigu pirmosios valstybės narės teisės aktais nustatyta, kad atsižvelgiama į užsienyje įgytas išmokas ar pajamas;

b) turi būti atsižvelgiama į kitos valstybės narės paskirtų išmokų dydį iki išskaitant mokesčius, socialinio draudimo įmokas ir kitus atskirus mokėjimus ar išskaitas;

c) neturi būti atsižvelgiama į pagal kitos valstybės narės teisės aktus įgytų savanoriško ar pasirinkto [savanoriškojo ar neprivalomojo] tęstinio draudimo išmokų dydį;

d) jeigu galioja tik vienos valstybės narės teisės aktų nuostatos dėl išmokų sumažinimo, jų mokėjimo sustabdymo ar nutraukimo dėl to, kad atitinkamas asmuo gauna pagal kitos valstybės narės teisės aktus mokamas panašias ar kitos rūšies išmokas arba kitas pajamas kitos valstybės narės teritorijoje, pagal pirmosios valstybės narės teisės aktus mokama išmoka gali būti sumažinama tik išmokų, mokamų pagal kitos valstybės narės teisės aktus, arba pajamų, gaunamų kitos valstybės narės teritorijoje, dydžiu.“

5 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatančio Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką (OL L 74, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t. p. 1), su pakeitimais, padarytais 1992 m. balandžio 30 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72 (OL L 136, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas, 5 sk., 1 t., p. 83, toliau – Reglamentas Nr. 574/72), 47 straipsnyje nustatyta:

„Dydžių, priklausančių už savanoriško draudimo ar pasirinkto [savanoriškojo ar neprivalomojo] tęstinio draudimo laikotarpius, apskaičiavimas

Kiekvienos valstybės narės įstaiga, remdamasi jos taikomais teisės aktais, apskaičiuoja dydį, atitinkantį savanoriško draudimo ar pasirinkto [savanoriškojo ar neprivalomojo] tęstinio draudimo laikotarpius, kuriems pagal reglamento 46a straipsnio 3 dalies c punktą netaikomos kitos valstybės narės išmokų sumažinimo, sustabdymo ar nutraukimo nuostatos.“

Nacionalinė teisė

Belgijos teisė

6 1967 m. gruodžio 21 d. Karaliaus dekreto dėl darbuotojų senatvės pensijų ir pensijų netekus maitintojo sistemos bendrųjų taisyklių (*Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers*, *Belgisch Staatsblad*, 1968 m. sausio 16 d., p. 441) 52 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Kai likęs gyvas sutuoktinis gali reikalauti, pirma, pensijos netekus maitintojo pagal samdomų darbuotojų pensijų sistemą ir, antra, vienos ar daugiau senatvės pensijų arba bet kokios kitos jai prilygstančios išmokos pagal samdomų darbuotojų pensijų sistemą, arba vieną ar kelias kitas pensijų sistemas, pensija netekus maitintojo kartu su minėtomis senatvės pensijomis negali viršyti 110 % pensijos netekus maitintojo, kuri likusiam gyvam sutuoktiniui būtų skirta už visą karjeros laikotarpį, dydžio sumos.“

Nyderlandų teisė

7 Įstatyme dėl bendrosios senatvės pensijų sistemos (*Algemene Ouderdomswet*, *Stb*., Nr. 281, 1956, toliau – AOW) numatytas visų Nyderlandų piliečių, gyvenančių Nyderlandų Karalystės teritorijoje ir dar neturinčių 65 m. amžiaus, privalomasis draudimas. Šiuo tikslu turi būti mokama su pajamomis nesusieta socialinė įmoka. Tačiau iš šios bazinės taisyklės tam tikrais apibrėžtais atvejais numatytos išimtys, kai apdraustasis gali pateikęs prašymą atsisakyti dalyvauti privalomojo draudimo sistemoje.

8 Šiuo tikslu 1998 m. gruodžio 24 d. Karaliaus dekreto dėl apdraustų socialiniu draudimu asmenų skaičiaus sumažinimo ir padidinimo (*Besluit beperking en uitbreiding kring verzekerden volksverzekeringen*, *Stb*., Nr. 746, 1998, toliau – Nyderlandų dekretas) 22 straipsnyje nustatyta:

„Jeigu asmuo nedirba Nyderlanduose, tačiau ten gyvena ir turi teisę į išmoką pagal įstatymu numatytą ar nenumatytą užsienio socialinės apsaugos sistemą ar tarptautinės organizacijos sistemą, nacionalinė socialinio draudimo tarnyba šio asmens prašymu leidžia jam nedalyvauti draudimo sistemose pagal Bendrąjį senatvės pensijų įstatymą (*Algemene Ouderdomswet*), Įstatymą dėl maitintojo netekusių asmenų bendrojo draudimo (*Algemene nabestaandenwet*) ir Įstatymą dėl bendros šeimos pašalpų sistemos (*Algemene kinderbijslagwet*) tol, kol jis:

a) turi nuolatinio pobūdžio teisę tik į šios nuostatos įvadinėje dalyje nurodytą išmoką ir mėnesinė šios išmokos suma ne mažesnė kaip 70 % Įstatymo dėl minimalaus darbo užmokesčio ir minimalios atostogų išmokos (*Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag*) 8 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytos sumos; arba

b) be išmokos, kuri numatyta a punkte, turi teisę į Nyderlandų socialinės apsaugos išmoką, ir šios mėnesinės išmokos ir išmokos pagal įstatymu numatytą ar nenumatytą užsienio socialinės apsaugos sistemą ar tarptautinės organizacijos sistemą bendra suma ne mažesnė kaip 70 % Įstatymo dėl minimalaus darbo užmokesčio ir minimalios atostogų išmokos (*Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag*) 8 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytos sumos, ir užsienio arba tarptautinės organizacijos išmoka yra ne mažesnė kaip Nyderlandų išmoka."

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

9 T. Bouman, gimusi 1942 m. birželio 2 d., yra Nyderlandų pilietė, ji Nyderlanduose gyveno iki 1957 m. birželio 23 d., paskui iki 1974 m. vasario 3 d. – Belgijoje.

10 Kadangi buvo ištekėjusi už Belgijos piliečio, kuris mirė 1968 m. rugpjūčio 3 d., T. Bouman nuo 1969 m. rugsėjo 1 d. gavo Belgijos pensiją netekus maitintojo; ši buvo skirta 1969 m. liepos 10 d. *Rijksdienst* sprendimu.

11 Nuo to laiko T. Bouman niekuomet negavo nuosavų pajamų iš kokios nors profesinės veiklos.

12 Grįžusi į Nyderlandus T. Bouman mokėjo AOW grindžiamos Nyderlandų senatvės pensijos (toliau – AOW grindžiama pensija) kaupimo įmokas.

13 T. Bouman pagal Nyderlandų dekreto 22 straipsnį teikdama prašymą atsisakė dalyvauti AOW grindžiamoje draudimo sistemoje likus paskutiniams ketveriems metams iki pensinio amžiaus, būtent nuo 2003 m. rugpjūčio 1 d. Jos prašymas buvo patenkintas. Ji nustojo mokėti įmokas į Nyderlandų socialinės apsaugos sistemą, dėl ko nevisiškai sukaupė AOW grindžiamą pensiją.

14 Nuo 2007 m. birželio 1 d., suėjus pensiniam amžiui, ji ėmė gauti ne visą AOW grindžiamą pensiją.

15 2009 m. vasario 4 d. sprendimu *Rijksdienst* informavo T. Bouman apie savo sprendimą nuo 2007 m. birželio 1 d. atskaityti minėtą AOW grindžiamą pensiją iš jos Belgijos pensijos netekus maitintojo ir įpareigoti ją grąžinti neteisėtai išmokėtą pastarąją pensiją, šiuo atveju – 2 271,81 EUR.

16 2009 m. gegužės 4 d. T. Bouman minėtą sprendimą apskundė *Arbeidsrechtbank te Antwerpen* (Antverpeno darbo teismas).

17 *Sociale Verzekeringsbank* (Nacionalinė socialinio draudimo tarnyba, toliau – SVB), kaip kompetentingos įstaigos, buvo prašoma nustatyti, ar T. Bouman gaunama išmoka yra mokama pagal savanoriškąjį, ar pagal neprivalomąjį tęstinį draudimą.

18 2009 m. liepos 31 d. ir 2010 m. birželio 15 d. raštuose SVB nurodė, kad AOW grindžiamas draudimas iš principo yra privalomasis draudimas ir kad jis yra savanoriškasis ar neprivalomasis tęstinis draudimas tik dviem atvejais. Taip yra tuomet, pirma, kai apsidraudus pirmuoju privalomuoju draudimu per vienus metus pateikiamas prašymas sureguliuoti ankstesnius neapdraustus laikotarpius, arba, antra, kai per vienus metus po to, kai pasibaigė privalomasis draudimas, prašoma apdrausti neprivalomuoju tęstiniu draudimu. Abiem atvejais SVB būtina paduoti prašymą, o SVB teigimu, neabejotina, kad T. Bouman niekada nepasinaudojo šia savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo galimybe.

19 Remdamasi tuo SVB nusprendė, kad T. Bouman AOW grindžiama pensija niekaip nėra pagrįsta savanoriškojo draudimo laikotarpiu ir ją sudaro vien privalomojo draudimo laikotarpiai.

20 Kadangi 2010 m. gegužės 6 d. sprendimu *Arbeidsrechtbank te Antwerpen* atmetė skundą dėl esmės, T. Bouman apskundė šį sprendimą *Arbeidshof te Antwerpen* (Antverpeno darbo bylų teismas).

21 Šis teismas, remdamasis Sprendimu *Knoch* (C-102/91, EU:C:1992:303, 53 punktas), mano, kad privalo patikrinti SVB išduotą pažymą. *Arbeidshof te Antwerpen* abejoja dėl SVB pozicijos atitikties Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punktui; jis mano esąs kompetentingas atsakyti į šį klausimą pagrindinėje byloje.

22 Šiomis aplinkybėmis *Arbeidshof te Antwerpen* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar AOW [grindžiamos] išmokos dalis, kuri Nyderlandų rezidentui buvo išmokėta už draudimo laikotarpį, per kurį šis rezidentas, pateikdamas paprastą prašymą, gali atsisakyti dalyvauti Nyderlandų draudimo sistemoje ir dėl to nemokėti įmokų į šios draudimo sistemos fondą, ir jis atitinkamu laikotarpiui iš tikrųjų pateikė tokį prašymą, gali būti prilyginama išmokai pagal neprivalomąjį tęstinį draudimą, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punktą, todėl į šią dalį negalima atsižvelgti pagal 1967 m. gruodžio 21 d. Belgijos Karaliaus dekreto dėl darbuotojų senatvės pensijų ir pensijų netekus maitintojo sistemos bendrųjų taisyklių 52 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintą nuostatą dėl sutapties draudimo?“

Dėl prejudicinio klausimo

Pirminės pastabos

23 Šioje byloje išaiškinti Sąjungos teisę prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs valstybės narės teismas; jis abejoja, ar SVB pozicija, išdėstyta dokumente, patvirtinančiame, kad visa T. Bouman gauta AOW grindžiama pensija yra įgyta remiantis privalomojo draudimo laikotarpiu, o ne neprivalomojo tęstinio draudimo laikotarpiu, atitinka Sąjungos teisę.

24 Dėl klausimo, ar kitos valstybės narės institucijos privalo atsižvelgti į tokią pagal Reglamento Nr. 574/72 47 straipsnį parengtą pažymą, primintina, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog valstybės narės kompetentingos įstaigos išduota pažyma, liudijanti apie samdomo darbuotojo draudimo ar darbo pagal darbo sutartį laikotarpius, įgytus pagal šios valstybės narės teisės aktus, nėra nenuginčijamas įrodymas nei kitos valstybės narės kompetentingai įstaigai, nei jos teismams (šiuo klausimu žr. sprendimų *Knoch*, EU:C:1992:303, 54 punktą ir *Adanez-Vega*, C-372/02, EU:C:2004:705, 36 ir 48 punktus).

25 Iš šios teismo praktikos matyti: kadangi pagrindinėje byloje Belgijos įstaigos privalo atsižvelgti į draudimo laikotarpius, įgytus pagal Nyderlandų teisės aktus, kad taikydamos Belgijos taisykles dėl išmokų sutapties draudimo nustatytų T. Bouman teisių apimtį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali tikrinti SVB įstaigos išduotos pažymos turinį, siekdamas nustatyti jos atitiktį Sąjungos teisei, konkrečiai kalbant, atitinkamoms Reglamente Nr. 1408/71 numatytoms taisyklėms.

26 Ši išvada negali būti paneigta motyvuojant, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad kol pažymą išdavusi valstybės narės įstaiga jos nepanaikina arba nepripažįsta negaliojančia, pagal Reglamento Nr. 574/72 III antraštinės dalies „Reglamento nuostatų įgyvendinimas teisės aktų taikymui nustatyti“ nuostatas parengta pažyma E 101 įpareigoja kitų valstybių narių, į kurias komandiruoti atitinkami darbuotojai, socialinės apsaugos įstaigas ir teismus tiek, kiek ja patvirtinama apie šių darbuotojų dalyvavimą valstybės narės, kurioje yra įsteigta jų įmonė, socialinės apsaugos sistemoje (šiuo klausimu žr. sprendimų *FTS*, C-202/97, EU:C:2000:75, 55 punktą ir *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, 26 ir 31 punktus).

27 Šiuo klausimu konstatuotina, kad nors tokio administracinio dokumento galiojimo, kiek tai susiję su aplinkybėmis, kuriomis remiantis jis buvo išduotas, teisminės kontrolės apribojimą (žr. sprendimo *Herbosch Kiere*, EU:C:2006:69, 32 punktą) pateisina teisinio saugumo motyvai, jis negali būti automatiškai taikomas tokiai pažymai, kokia yra SVB pažyma. Iš tiesų, kai atitinkamos valstybės narės institucijos turi nustatyti šios valstybės narės teisės aktais grindžiamas suinteresuotojo asmens teises, jos taip pat turi turėti galimybę patikrinti visus svarbius duomenis, išplaukiančius iš kilmės valstybės narės išduodančiosios įstaigos parengtų dokumentų.

28 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, konstatuotina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali kreiptis į Teisingumo Teismą su tokiu, kaip nagrinėjamasis šioje pagrindinėje byloje, prejudiciniu klausimu, susijusiu su taikant nacionalines išmokų sutapties vengimo taisykles kitos valstybės narės kompetentingos įstaigos išduotos pažymos atitikties Sąjungos teisei tikrinimu.

Dėl prejudicinio klausimo

29 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punktas aiškintinas taip, kad jis apima išmokos dalį, kuri buvo įgyta remiantis draudimo laikotarpiu, per kurį suinteresuotasis asmuo turėjo teisę atsisakyti dalyvauti privalomojo draudimo sistemoje, jei toks dalyvavimas nagrinėjamuoju laikotarpiu darė poveikį socialinės apsaugos išmokos dydžiui.

30 Konstatuotina, kad „savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo“ sąvoka nėra tiksliai apibrėžta nei Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punkte, nei kitose šio reglamento nuostatose.

31 Šiomis aplinkybėmis šių sąvokų reikšmę ir taikymo sritį, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, reikia nustatyti atsižvelgiant į atitinkamos Sąjungos teisės nuostatos formuluotę ir bendras aplinkybes (šiuo klausimu žr. Sprendimo *BLV Wohn- und Gewerbebau*, C-395/11, EU:C:2012:799, 25 punktą; taip pat Sprendimo *Lundberg*, C-317/12, EU:C:2013:631, 18 punktą), ir teisės aktų, kuriuose ji nustatyta, siekiamą tikslą (pirmiausia žr. Sprendimo *Lundberg*, EU:C:2013:631, 19 punktą), taip pat šiuo atveju – jų priėmimo motyvus (pagal analogiją žr. Sprendimo *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 135 punktą).

32 Dėl Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punkto teksto pažymėtina, jog Teisingumo Teismas nusprendė, kad net jei palyginus įvairias sąvokos „savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo“ kalbines versijas randama skirtumų, jie bet kuriuo atveju patvirtina tikslą apimti visas savanoriškumo elementą turinčio draudimo rūšis (Sprendimo *Liégeois*, 93/76, EU:C:1977:50, 12–14 punktai).

33 Dėl Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punkto bendrų aplinkybių primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Reglamentu Nr. 1408/71 buvo sukurta nacionalinių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo sistema ir II dalyje įtvirtintos taikytinų teisės aktų nustatymo taisyklės. Šiomis taisyklėmis ne tik siekta išvengti situacijos, kai suinteresuotieji asmenys, nesant jiems taikytino teisės akto, lieka be socialinės apsaugos, bet ir siekti, kad suinteresuotiesiems asmenims būtų taikoma tik vienos valstybės narės socialinės apsaugos sistema, ir taip būtų išvengta kelių nacionalinės teisės aktų taikymo ir dėl to susiklostančių sudėtingų situacijų (žr. Sprendimo *I*, C-255/13, EU:C:2014:1291, 40 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

34 Tačiau pagal Reglamento Nr. 1408/71 15 straipsnio 1 dalį ši koordinavimo sistema netaikoma savanoriškajam ar neprivalomajam tęstiniam draudimui, išskyrus atvejį, kai atitinkamoje draudimo šakoje valstybėje narėje yra tik savanoriškojo tęstinio draudimo sistema.

35 Be to, neginčytina, kad bendro pobūdžio nuostatos, esančios Reglamento Nr. 1408/71 II dalyje, gali būti taikomos tik tuomet, kai šio reglamento III dalį sudarančiose specialiose nuostatose dėl įvairių išmokų kategorijų nėra nustatyta nukrypti leidžianti nuostata (pirmiausia žr. Sprendimo *Aubin*, 227/81, EU:C:1982:209, 11 punktą).

36 Taip yra pagrindinėje byloje, nes išmokų gavėjams taikomas specialus režimas, numatytas Reglamento Nr. 1408/71 III dalies 3 skyriuje „Senatvė ir mirtis (pensijos)“, kuriame yra ir 46a straipsnis. Pagal Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punktą savanoriškajam ar neprivalomajam tęstiniam draudimui netaikomos išmokų sutapties vengimo taisyklės, kai jos numatytos valstybės narės teisės aktuose.

37 Kaip savo išvados 42 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šios nuostatos leidžia asmeniui, kuris persikėlė į kitą Europos Sąjungos vietą ir, kad sukauptų senatvės pensiją, nusprendė dalyvauti kitos valstybės narės savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo sistemoje, išsaugoti pagal ją įgytas teises. Šis leidimas pasireiškia dviem skirtingomis, tačiau viena kitą papildančiomis priemonėmis. Kitaip tariant, šiomis aplinkybėmis Sąjungos teisės aktų leidėjas, viena vertus, sušvelnino principą, pagal kurį esant apibrėžtai situacijai turi būti taikomi tik vienos valstybės teisės aktai, ir, kita vertus, leido, kad valstybėje narėje asmens išmokoms, kurias jis gavo pagal savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo sistemą, nebūtų taikomos išmokų sutapties vengimo taisyklės, kurios sumažintų jo kitoje valstybėje narėje gaunamas išmokas.

38 Šią išvadą patvirtina Reglamento Nr. 1408/71 tikslas, nurodytas jo antroje ir ketvirtoje konstatuojamosiose dalyse, – užtikrinti laisvą pagal darbo sutartis ir savarankiškai dirbančių asmenų judėjimą Sąjungoje, atsižvelgiant į nacionalinių socialinės apsaugos teisės aktų ypatybes. Tam šiame reglamente, kaip matyti iš jo penktos, šeštos ir dešimtos konstatuojamųjų dalių, įtvirtintas vienodo požiūrio į darbuotojus skirtingų nacionalinės teisės aktų atžvilgiu principas ir juo siekiama kuo geriau užtikrinti vienodą visų vienoje valstybėje narėje dirbančių darbuotojų vertinimą ir nesudaryti nepalankesnių sąlygų teise laisvai judėti pasinaudojantiems darbuotojams (Sprendimo *Tomaszewska*, C-440/09, EU:C:2011:114, 28 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

39 Todėl Reglamento Nr. 1408/71 nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į SESV 48 straipsnį, kuriuo siekiama palengvinti laisvą darbuotojų judėjimą ir kuriame būtent numatyta, kad darbuotojai migrantai neturi prarasti teisių į socialinės apsaugos išmokas, ir jų sumos negali būti sumažintos todėl, kad jie pasinaudojo ESV sutartimi suteikta teise laisvai judėti (pirmiausia žr. Sprendimo *Bosmann*, C-352/06, EU:C:2008:290, 29 punktą; taip pat Sprendimo *Hudzinski ir Wawrzyniak*, 46 punktą).

40 Be to, Reglamento Nr. 1408/71 pirmoje konstatuojamoje dalyje nustatyta, kad nuostatos dėl nacionalinės socialinės apsaugos teisės aktų koordinavimo priklauso laisvo asmenų judėjimo sričiai ir dėl to turėtų padėti kelti jų gyvenimo lygį (Sprendimo *Bosmann*, EU:C:2008:290, 30 punktas; taip pat Sprendimo *Hudzinski ir Wawrzyniak*, C-611/10 ir C-612/10, EU:C:2012:339, 47 punktas).

41 Kaip savo išvados 50 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šio reglamento 46a straipsnio 3 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad darbuotojas, taikant nacionalines išmokų sutapties vengimo taisykles, negalėtų prarasti draudimo laikotarpių, savanoriškai įgytų pagal kitos valstybės narės teisės aktus.

42 Todėl, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punkto tekstą ir jo bendrąsias aplinkybes bei tikslą, kurio juo siekiama, „savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo“ sąvoką reikia aiškinti plačiai ir neatimti iš suinteresuotojo asmens savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo laikotarpių, kuriuos jis įgijo pagal kitos valstybės narės teisės aktus, teikiamos naudos.

43 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punkto priėmimo motyvai, kaip savo išvados 43 punkte pažymėjo generalinis advokatas, taip pat remia platų „savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo“ aiškinimą.

44 Reglamento Nr. 574/72 46 straipsnio „Išmokų apskaičiavimas, kai draudimo laikotarpiai sutampa“ 2 dalyje numatyta, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 46 straipsnio 3 dalį taikant nacionalines išmokų sutapties vengimo taisykles į išmokos sumas, atitinkančias savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo laikotarpius, neatsižvelgiama.

45 Sprendime *Schaap* (176/78, EU:C:1979:112, 10 ir 11 punktai) Teisingumo Teismas konstatavo, kad Reglamento Nr. 574/72 46 straipsnio 2 dalis, nors ir įtvirtinta minėto pavadinimo straipsnyje, turi būti taikoma kaskart, kai taikoma Reglamento Nr. 1408/71 46 straipsnio 3 dalis, todėl taikydama šią dalį kompetentinga įstaiga negali atsižvelgti į išmokų sumas, atitinkančias pagal savanoriškąjį ar neprivalomąjį tęstinį draudimą įgytus laikotarpius.

46 Kaip matyti iš Europos Bendrijų Komisijos pasiūlymo dėl Reglamento Nr. 574/72 46 straipsnio 2 dalies dalinio pakeitimo (COM(89) 370, galutinis, p. 23), Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punktu įterptu apribojimu siekiama atsižvelgti į Teisingumo Teismo pateiktą pastarosios nuostatos išaiškinimą.

47 Be to, platų „savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo“ sąvokos aiškinimą patvirtina Teisingumo Teismo praktika, susijusi su Reglamento Nr. 1408/71 9 straipsnio 2 dalimi. Šia nuostata siekiama sudaryti sąlygas pasinaudoti savanoriškuoju ar neprivalomuoju tęstiniu draudimu įpareigojant valstybę narę prireikus atsižvelgti į pagal kitos valstybės narės teisės aktus įgytus draudimo arba gyvenimo šalyje laikotarpius kaip į draudimo laikotarpius, įgytus pagal pirmosios valstybės narės teisę, kai pagal jos teisės aktus savanoriškojoje ar neprivalomojoje tęstinio draudimo sistemoje leidžiama dalyvauti tik įgijus draudimo laikotarpių.

48 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką minėta sąvoka apima visas savanoriškumo elementą turinčias draudimo rūšis, nesvarbu, ar anksčiau nustatyti draudimo santykiai tęsiami (sprendimų *Liégeois*, EU:C:1977:50, 12–14 punktai ir *Hartmann Troiani*, 368/87, EU:C:1989:206, 12 punktas).

49 Kiek tai susiję su pagrindine byla, kaip matyti iš bylos medžiagos, AOW grindžiama pensija iš esmės mokama iš privalomosios draudimo sistemos, kuri T. Bouman 1974 m. grįžus į Nyderlandus taikyta automatiškai. Tačiau likus ketveriems metams iki pensinio amžiaus T. Bouman pateikė prašymą leisti jai nedalyvauti draudimo sistemoje pagal Nyderlandų dekreto 22 straipsnį, ir jis buvo patenkintas.

50 Todėl klausimas, į kurį reikia atsakyti, yra toks: ar toks draudimas patenka į „savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal plačiai aiškinamą Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punktą.

51 Priešingai, nei savo pastabose teigia Belgijos vyriausybė, vien aplinkybė, kad T. Bouman automatiškai dalyvavo Nyderlandų bendrojoje draudimo sistemoje, kurioje pateikęs prašymą suinteresuotasis asmuo galėjo atsisakyti dalyvauti, nebūtinai reiškia, kad toks draudimas negali būti laikomas savanoriškuoju ar neprivalomuoju tęstiniu draudimu.

52 Šiuo klausimu konstatuotina, kaip savo išvados 58 punkte pažymėjo generalinis advokatas, jog tokio draudimo, kaip nagrinėjamasis šioje pagrindinėje byloje, savanoriškąjį ar neprivalomąjį pobūdį gali rodyti tai, kad suinteresuotasis asmuo turi prašyti leisti dalyvauti draudimo sistemoje ar tęsti šį dalyvavimą, ir tai, kad jis turi teisę nutraukti savo dalyvavimą joje. Šie abu atvejai susiję su apdraustojo pasirinkimu ir liudija aplinkybę, kad jeigu dalyvavimas sistemoje yra tęsiamas, jis lieka neprivalomas.

53 Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad T. Bouman laikotarpiu, per kurį turėjo teisę pateikusi prašymą atsisakyti dalyvauti privalomojo draudimo sistemoje remiantis Nyderlandų dekreto 22 straipsniu, buvo apdrausta papildomuoju socialiniu draudimu, kuris taip pat darė įtaką jos AOW grindžiamos pensijos dydžiui.

54 Todėl konstatuotina, kad išmokos dalis, pagrįsta laikotarpiu, per kurį suinteresuotasis asmuo iš principo turėjo teisę atsisakyti dalyvauti privalomojo draudimo sistemoje, tačiau šia teise nepasinaudojo, patenka į „savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punktą, jei tolesnis dalyvavimas šioje draudimo sistemoje nagrinėjamu laikotarpiu turi įtakos draudimo laikotarpiams, vadinasi, ir būsimos suinteresuotojo asmens senatvės pensijos dydžiui.

55 Šios išvados negali paneigti Belgijos vyriausybės pastabose nurodytas argumentas. Jos teigimu, minėta sąvoka iš tiesų apima tik privalomojo draudimo nebuvimo laikotarpius, siekiant sumažinti arba užpildyti senatvės pensijos kaupimo spragas, o nutraukus draudimą, kai atleidžiama nuo pareigos mokėti įmokas, sukeliamas priešingas poveikis, nes tokios spragos yra sukuriamos, todėl savanoriškasis privalomojo draudimo tęsimas niekuomet negali būti susietas su atleidimu nuo privalomojo draudimo.

56 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad nei iš Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punkto teksto, nei iš minėto reglamento bendrosios struktūros nematyti, kad „savanoriškuoju ar neprivalomuoju tęstiniu draudimu“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, siekiama užpildyti pensijos kaupimo spragas.

57 Be to, šios nuostatos pagrindinis tikslas – neatimti iš suinteresuotojo asmens pagal kitos valstybės narės teisės aktus įgytų savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo laikotarpių teikiamos naudos – draudžia tokį ribotą „savanoriškojo ar neprivalomojo tęstinio draudimo“ sąvokos aiškinimą, kuriuo išimtinai atsižvelgiama į vieną iš galimų daugelio atitinkamais nacionalinės teisės aktais siekiamų tikslų.

58 Svarbu konstatuoti, kad minėta sąvoka gali apimti suinteresuotojo asmens teisę nuspręsti, ar tęsti draudimą pagal privalomojo draudimo sistemą, ar tokio draudimo tam tikrais laikotarpiais atsisakyti, jei toks sprendimas turės įtakos būsimos socialinės apsaugos išmokos dydžiui.

59 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1408/71 46a straipsnio 3 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis apima išmokos dalį, kuri buvo įgyta draudimo laikotarpiu, per kurį suinteresuotasis asmuo turėjo teisę atsisakyti dalyvauti privalomojo draudimo sistemoje, jei toks dalyvavimas nagrinėjamuoju laikotarpiu turi įtakos socialinės apsaugos išmokos dydžiui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

60 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 ir iš dalies pakeisto 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1992/2006, 46 a straipsnio 3 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis apima išmokos dalį, kuri buvo įgyta draudimo laikotarpiu, per kurį suinteresuotasis asmuo turėjo teisę atsisakyti dalyvauti privalomojo draudimo sistemoje, jei toks dalyvavimas nagrinėjamuoju laikotarpiu turi įtakos socialinės apsaugos išmokos dydžiui.

Parašai.